

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/74/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4613203034
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Pogranová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4613203034.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Pogranovej a sudcov JUDr. Vladimíra Novotného a JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting, s.r.o., Politických vězňů 1272/1, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 264 29 705, právne zastúpeného (advokátskou kanceláriou) Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, Bratislava, proti odporcovi: G. L., bytom U. XX, občan SR, o zaplatenie zmenkovej sumy 639,82 eur s príslušenstvom a zmenkovej odmeny 2,013 eur, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany č. k. 5C/373/2013-92 zo dňa 24. novembra 2014 a o čiastočnom späťvzátí návrhu, jednohlasne takto

rozhodol:

Odvolací súd p r i p ú š ť a čiastočné späťvzatie návrhu navrhovateľom v časti požadovaného zmenkového úroku nad výšku 0,06 % denne, rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti z r u š u j e a konanie v tejto časti z a s t a v u j e .

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo zvyšnej napadnutej časti p o t v r d z u j e .

Odporcovi n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa, podaný formou tlačiva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, o zaplatenie zmenkovej sumy 639,82 eur s príslušenstvom a zmenkovej odmeny 2,13 eur. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj OSP) dôvodiac tým, že si náhradu trov konania neuplatnil. Svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil s poukazom na článok 2 písm. a/, čl. 3 ods.1,3 smernice 93/13/EHS, ustanovenia § 52 ods. 1, 2,3, 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere, § 39, § 53 ods. 4 písm. k), l) Občianskeho zákonníka, § 2 písm. b), § 3 ods. 1,2, § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej len Zákon o spotrebiteľských úveroch), § 265 Obchodného zákonníka, čl. I § 5 ods. 1, 2,3, § 10, § 11 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 48 ods. 1 bod 2, § 77 ods. 1, 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového v znení neskorších predpisov (ďalej len Zmenkový a šekový zákon). Súd prvého stupňa s poukazom na to, že sa v zmysle čl. 3 Nariadenia č. 861/2007 jednalo o cezhraničný spor, odvodil svoju právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci s poukazom na článok 16 bod 2 Nariadenia č. 44/2001 a článok 25 bod 1 písm. a) Nariadenia č. 861/2007 a určil rozhodné právo v danej veci s poukazom na článok 6 ods. 1 Nariadenia EP a Rady (ES) č. 593/2008 alebo § 10 ods. 1, 3 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov. Súd prvého stupňa vykonaním dokazovania ex offa vo veci tiež skúmal, či sa v danej právnej veci jedná o spotrebiteľský vzťah a to bez ohľadu, že sa uplatňuje

právo zo zmenky, keď cieľom nariadenia č. 861/2007 nie je vylúčiť v konaniach s nízkou hodnotou sporu ochranu spotrebiteľa, keďže vysoká úroveň ochrany spotrebiteľov je jedným zo základných princípov Európskej únie a je ustanovená aj v primárnom práve, ak to vnútroštátny procesný predpis umožňuje a to aj pri nečinnosti spotrebiteľa, keďže práve pri spotrebiteľských vzťahoch je potrebné aplikovať ustanovenie tretej vety § 120 ods. 1 OSP, teda výnimku z prejednávacej zásady.

Súd prvého stupňa mal za preukázané, že dňa 03.03.2009 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., s odporcom na predtlačenom formulári Zmluvu o úvere č. 4241973, podľa ktorej bol odporcovi poskytnutý úver vo výške 400 eur (ďalej len „zmluva o úvere“) a odporca sa zaviazal zaplatiť požičanú sumu zvýšenú o poplatok vo výške 392 eur, spolu 792 eur, v 12 mesačných splátkach po 66 eur počnúc dňom 05.04.2009. V zmluve o úvere neboli uvedené úroky z úveru, ani RPMN, ani priemerná RPMN. V bode 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru bola obsiahnutá dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej „na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi vystavil dlžník (vystaviteľ) zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a ani dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa stane okamžite celý dlh splatný, zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré mu vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa stal splatný celý dlh.“ Zo zmenky vystavenej odporcom dňa 03.03.2009 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., súd zistil, že do zmenky bola vpísaná suma 639,82 eur a zmenkový úrok 0,25 % denne od 14.03.2010. Zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s doložkami "bez protestu" a "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". V ľavom hornom rohu zmenky sa v rámečku nachádza číslo zmluvy 4241973. Práva vyplývajúce z predmetnej zmenky boli spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., prevedené rubopisom na navrhovateľa.

Z exekučného spisu súdu prvého stupňa vedeného pod sp. zn. 4Er/889/2012 mal za preukázané, že v konaní bola predložená úverová zmluva č. 4214973, exekučný titul- rozhodcovský rozsudok sp.zn. SR 01031/11 zo dňa 22.03.2011, ktorým bol odporca zaviazaný zaplatiť spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., sumu 639,82 eur, zmenkový úrok 0,25 % denne z tejto sumy od 14.03.2010 do zaplatenia, zákonný úrok 6 % ročne zo sumy 608,13 eur od 31.12.2010 do zaplatenia a trovy konania. V predmetnom exekučnom konaní bola žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia zamietnutá.

Vzhľadom na ustanovenie bodu 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru (dohoda o vyplnení zmenky), ako aj vzhľadom na zhodu čísla uvedeného na zmenke s číslom zmluvy o úvere, zhodu údajov o vystaviteľovi a pôvodnom remitentovi zmenky s údajmi o veriteľovi a dlžníkovi v zmluve o úvere a na zhodu dátumu vystavenia zmenky s dátumom podpisu zmluvy o úvere súd dospel k záveru, že zmenka predložená navrhovateľom bola vystavená odporcom ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere ako blankozmenka. Zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy boli do zmenky doplnené dodatočne, o čom svedčí aj iný spôsob vyplnenia týchto údajov. Vo všeobecnosti môže mať zmenka vystavená dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy, resp. pri prevzatí úveru buď uhradzovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu. V danom prípade spotrebiteľského úveru je však uhradzovacia funkcia vylúčená vzhľadom na výslovný zákaz splnenia dlhu zmenkou alebo šekom ustanoveným v § 4 ods. 6 zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až s účinnosťou od 01.01.2011. Preto súd mohol v danom prípade považovať zmenku, ktorá bola nesporne vystavená v súvislosti s poskytnutím spotrebiteľského úveru odporcyni, len za zabezpečovaciu zmenku, nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu odporcyni.

S poukazom na to, že predmetom konania je nárok navrhovateľa vyplývajúci z vlastnej vistazmenky vystavenej odporcynou pôvodne vo forme blankozmenky na zabezpečenie nárokov spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., zo zmluvy o úvere, súd najprv posudzoval platnosť zmluvy, na základe ktorej vznikla pohľadávka zabezpečená zmenkou a teda či vôbec vzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Dôvodil tým, že zmluva o úvere č. 4241973 je zmluvou spotrebiteľskou, keďže napĺňa znaky spotrebiteľskej zmluvy podľa § 52 OZ. Išlo o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvňovať jej obsah. Zmluvnými stranami boli POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľ (dodávateľ), ktorý pri uzatváraní zmluvy konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a odporca ako fyzická osoba, ktorý pri uzatváraní a plnení zmluvy nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, a teda bol spotrebiteľom. Išlo o spotrebiteľský úver

upravený Zákonom o spotrebiteľských úveroch. Súdu sú z úradnej činnosti známe zmluvy uvedeného veriteľa a takmer v každej takejto zmluve uzatváraanej v danom období (2008-2010) je pri dlžníkovi, ktorý nie je podnikateľ, uvedený účel na výkon povolania alebo zamestnania. Pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší a dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na výkon povolania, zaťažuje toho, kto takúto skutočnosť tvrdí. Keďže účel vyznačený v zmluve navrhovateľ nepreukázal, súd bol názoru, že uvedený úver bol poskytnutý na súkromné účely. Súd bol názoru, že vec sa z právneho hľadiska neposudzuje podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Zámer uzavrieť zmluvu výslovne podľa Obchodného zákonníka a dať jej režim "absolútneho obchodu" podľa § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka bol vedený s úmyslom, vyhnúť sa uplatneniu ustanovení chrániacich spotrebiteľa podľa zákona na ochranu spotrebiteľa, zákona o spotrebiteľských úveroch alebo Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 25.01.2011 sp. zn. 5 MCdo 20/2009, podľa ktorého sa v spotrebiteľských zmluvách za neprijateľnú podmienku považuje aj dohoda o uplatnení Obchodného zákonníka. Aj keby zmluvné strany uzatvorili zmluvu o úvere ako "absolútny obchod" podľa ustanovení Obchodného zákonníka, nie je táto skutočnosť prekážkou prednostnej aplikácie príslušných ustanovení OZ o spotrebiteľských zmluvách. V danom prípade ide nielen o spotrebiteľskú zmluvu, ale aj o spotrebiteľský úver podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch. Súd konštatoval, že v zmluve o úvere nie je uvedený údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov (RPMN), ani o priemernej RPMN, čo boli v čase uzatvárania tejto zmluvy povinné údaje vyžadované Zákonom o spotrebiteľských úveroch. Ich neuvedenie má za následok, že úver sa považuje za bezúčelný a bez poplatku.

Preskúmaním celej zmluvy o úvere, vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru súd dospel k záveru o tom, že zmluva je koncipovaná tak, že je v nej hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka) a je koncipovaná výlučne na prospech veriteľa. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z toho dôvodu spoločnosti POHOTOVOSŤ, s.r.o., ako veriteľovi nemohlo vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, a na základe takto vyplnenej zmenky nebolo možné úspešne sa domáhať akýchkoľvek práv. Súd bol názoru, že aj keby nebola neplatná celá zmluva o úvere, právo na vyplnenie blankozmenky nemohlo vzniknúť aj z dôvodu, že dohoda o vyplnení zmenky ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktorých obsah a ani konkrétne znenie nebolo so spotrebiteľom individuálne dohodnuté, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a z toho dôvodu je takáto dohoda neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa § 53 ods. 4 písm. k), l) Občianskeho zákonníka (ide o podmienku, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplataenia neprímerane vysokej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankcie spojené s nesplnením záväzku, prijatím zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku preniesol dodávateľ povinnosť niesť dôkazné bremeno na spotrebiteľa) a je neplatná. Za takýchto okolností vôbec nevzniklo pôvodnému remitentovi právo na vyplnenie blankozmenky, a teda blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou a pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich ani nemohol indosamentom previesť (čl. I § 14 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.) na navrhovateľa. Súd prvého stupňa ďalej dôvodil tým, že i v prípade, ak by nedospel k záveru o neplatnosti zmluvy o úvere, resp. dohody o vyplňacom práve blankozmeniek a následnej nemožnosti vzniku práva na vyplnenie blankozmenky, nemohol by priznať plnenie, ktorého sa navrhovateľ domáhal, keď sa v danej veci sa jedná nielen o spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 OZ, ale aj o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na ktorú sa vzťahuje Zákon o spotrebiteľských úveroch, preto sa súd posudzoval aj samotnú zmenku (hoci právo na jej vyplnenie ani nevzniklo) a dospel k záveru, že predloženú zmenku veriteľ nemohol podľa § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch prijať ani ako zabezpečovací inštitút, pretože zmenka bola vyplnená podstatne vyššou zmenkovou sumou než pripúšťa uvedené ustanovenie zákona (ako bolo uvedené vyššie, vzhľadom na absenciu podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere súd považoval daný spotrebiteľský úver za poskytnutý bez úrokov a bez poplatkov, preto zmenková suma mohla byť vyplnená maximálne na sumu istiny poskytnutého úveru 400 eur a zákonného úroku z omeškania. Okrem toho bol na zmenke uvedený zmenkový úrok 0,25 % denne, čo je 91,25 % ročne. Nie je možné akceptovať také konanie veriteľa, ktorý by síce vyplnil zmenku tak, že zmenkovú sumu tvorí len istina s príslušenstvom vo výške maximálne 30 % poskytnutého úveru (čo ale v danom prípade neplatí), ale súčasne by prijal zmenku s takým úrokom, ktorý je v právnom štáte neakceptovateľný (t. j. s úrokom 91,25 % ročne). Takýto vysoký zmenkový

úrok by znamenal pre dlžníka takmer 100%-né navýšenie dlhu za jeden rok. Takéto konanie veriteľa by bolo potrebné považovať za obchádzanie uvedeného ustanovenia zákona o spotrebiteľských úveroch, podľa ktorého zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Konanie, ktorým by veriteľ prijal zmenku s takto vysokým úrokom, nie je možné považovať za výkon práva, ktorý by nebol v rozpore s dobrými mravmi, resp. ak by išlo o režim Obchodného zákonníka v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, a teda ktorý by mal požívať právnu ochranu. Vzhľadom k tomu, že pôvodného remitentovi nevzniklo právo zmenku prijať, ani právo zmenku vyplniť, nevzniklo mu z takejto zmenky ani právo na žiadne plnenie. Preto ani navrhovateľ, ktorý nadobudol rubopisom zmenku, na ktorej vyplnenie právo nevzniklo, a ktorá ani nemohla byť vôbec od dlžníka prijatá, sa nemôže na základe takejto zmenky s úspechom domáhať jej vyplatenia.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrhu v celom rozsahu vyhovie. Namietal, že súd prvého stupňa mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Napadnuté rozhodnutie je podľa neho prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom, lebo odporca uplatnený nárok nepoprel, a je tu aj rozpor s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Namietal, že účastníci nenavrhlí dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dokazovanie je podľa § 120 OSP ovládané prejednacou zásadou. Predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany odporkyne neboli žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd prvého stupňa mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporca mohol na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobil, akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netrdil žiadny z účastníkov konania, preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona odporca nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Súd porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah medzi odporkyňou a remitentom je irelevantný. Nie je mu známy obsah ich údajného zmluvného vzťahu. Dohoda o vyplňovanom práve nemohla byť neplatnou, ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože právna úprava spotrebiteľských úverov explicitne pripúšťala používanie blankozmieniek. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Zmenka preto aj v prostredí spotrebiteľských úverov mohla byť používaná. Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nesúhlasí s názorom súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

Odporca sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 10 ods. 1 OSP) po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom konania v zákonom stanovenej lehote na podanie (§ 201, § 204 ods. 1 OSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 205 a nasl. OSP, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) a skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa, pretože odvolací súd nezistil výnimky ods. 2-7 § 213 OSP (§ 213 ods. 1 OSP) prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) s verejným vyhlásením rozsudku pri splnení si povinnosti upravenej v ustanovení § 156 ods. 3 OSP a po prejednaní veci dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je vo výroku vecne správne a odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné. Keďže odvolací súd dospel k tomu, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny a dostatočne odôvodnený v súlade s § 157 ods. 2 OSP, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za potrebné v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 OSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú uvedené v

odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov aplikovaných v danej právnej veci.

Podľa § 222 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (zákon číslo 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OSP“), odvolanie môže odvolací súd vybaviť aj tak, že pripustí vzatie návrhu na začatie konania späť, alebo schváli zmier.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ prípisom zo dňa 21.12.2015, doručeným súdu dňa 22.12.2015, zobral návrh na začatie konania späť v časti týkajúcej sa uplatnenia zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne tak, že zobral návrh späť vo výške 0,19 % denne.

Odporca na výzvu súdu neoznámil nesúhlas s čiastočným späťvzatím návrhu na začatie konanie. Vzhľadom k tomu, že navrhovateľ zobral svoj návrh na začatie konania čiastočne späť, odporca so späťvzatím nevyslovil nesúhlas, odvolací súd v súlade s ustanovením § 96 OSP v spojení s ustanovením § 222 ods. 2 OSP pripustil vzatie návrhu späť, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v danej časti zrušil a konanie zastavil.

V danej právnej veci je predmetom konania pred súdom prvého stupňa je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa navrhovateľ domáhal zaplatenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženého návrhu je navrhovateľ ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila odporkyňa, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplatenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil.

Z obsahu podaného odvolania navrhovateľa vyplýva, že navrhovateľ v odvolaní namietal vadu konania spočívajúcu v prekvapivom rozhodnutí prvostupňového súdu, čo považoval za vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom. Odvolací súd preto predtým ako preskúmal rozhodnutie prvostupňového súdu skúmal, či konanie zaťažil vadou konania namietanou navrhovateľom. Z obsahu spisu vyplýva, že prvostupňový súd na nariadenom pojednávaní dňa 24.11.2014 konštatoval, že vo veci nariadil pojednávanie z dôvodu, že predmetný právny vzťah bude posudzovať podľa zákonných ustanovení o ochrane spotrebiteľa, teda z hľadiska spotrebiteľského práva a na pojednávaní dňa 24.11.2014 vykonal dokazovanie oboznámením sa pripojeným exekučným spisom a z neho najmä úverovou zmluvou, všeobecnými obchodnými podmienkami, zmenkou, exekučným titulom. Navrhovateľ sa na pojednávanie nedostavil, zaslal súdu písomné ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní a vyjadrenie k veci, v ktorom trval na posúdení jeho nároku z titulu vystavenej zmenky odporkyňou podľa nariadenia a procesnom postupe súdu podľa nariadenia. Prvostupňový súd v dôvodoch svojho písomného rozhodnutia skonštatoval svoj procesný postup a postup navrhovateľa. S poukazom na vyššie uvedené je preto námietka navrhovateľa o prekvapivom rozhodnutí je nepravdivá. Odvolací súd nezistil žiadne vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnutý rozsudok zrušiť, preto pristúpil k meritórnemu prejednaniu veci.

V Zbierke súdnych rozhodnutí SR bolo pod číslom 93/2015 publikované spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia zo dňa 20. októbra 2015 k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa v znení: I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

2. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúcich ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu

posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

Spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky - v zákonom stanovenom osobitnom médiu so špeciálnym zameraním a účelom, pod R 93/2015. Uvedeným postupom plnil Najvyšší súd zákonom stanovenú povinnosť dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 16 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch). Táto povinnosť mu v súčasnosti vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O publikovaní predmetného rozhodnutia bolo rozhodnuté v rámci zákonom upraveného mechanizmu zabezpečujúceho koherentnosť judikatúry (IV. ÚS 60/2010). Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie spoločného stanoviska oboch kolégií v zbierke ako R 93/2015, priznáva tomuto stanovisku osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra Najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Nemožno prehliadať podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“) a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v zbierke (ďalej len „publikované rozhodnutie“). Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálne ním prejednávanej veci, názor vyjadrený v publikovanom rozhodnutí je zároveň zovšeobecňujúcim názorom (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. Názor vyjadrený v nepublikovanom rozhodnutí sa v tomto zmysle prípadne (ak vec prejednávajúci senát dospeje k záveru, že sú pre to splnené podmienky) môže odkloniť či odchýliť od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí, tým ale ešte bez ďalšieho nedochádza k „prekonaniu“ názoru, na ktorom spočíva publikované rozhodnutie.

Zákon č. 191/1950 Sb. a OSP reagovali na prijaté rozhodnutie zákonom č. 438/2015 Z.z. účinným od 23.12.2015. Doplnil v čl. II. Zákon č. 191/1950 Sb. v §17 ods.1 o novú vetu a doplnil odsek 2. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak je žalovaným zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystavovateľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. V konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky, sa z úradnej povinnosti prihliada na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho záväznosť zo zmluvy vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Poznámka pod čiarou odkazuje príkladom na § 52 OZ, § 5a zákona č. 250/207 Z.z. Tento zákon v čl. I. zmenil a doplnil OSP v § 79 o odseky 3,4, § 114 ods.2 OSP, v ktorých upravil náležitosti návrhu na začatie konania pri nároku uplatnenom zo zmenky a sankciu za nesplnenie povinnosti spočívajúcej v posudzovaní nároku titulom spotrebiteľskej zmluvy a poučenie žalovaného o možnosti uplatňovania námietok. Jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31.12.2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti nie je úplne v súlade s právom EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31.12.2010 nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa na základe Smernice 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z.z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení účinnom od 01.01.2011 do 30.04.2014. S účinnosťou od 01.05.2014 je táto ochrana zabezpečená v zákone č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31.12.2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch môže byť nepoužiteľná. Na podklade takejto úvahy vyvstáva aj právny záver o tom, že z takej zmenky nemohol vzniknúť platný zmenkový záväzok.

Odvolačný súd s poukazom na judikát R 93/2015, ktorým sa riadil, by preto v zásade nemusel vysvetľovať, prečo tento judikát považuje za opodstatnený (platí totiž zásada, že len ten, kto volí odklon od judikatúry, musí náležite vysvetliť, prečo sa neriadi judikátom). Odvolačný súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§212 ods.1 OSP) k jednotlivým odvolacím dôvodom navrhovateľa, spočívajúcim predovšetkým v zdôraznení platnosti príslušnej zmenky a nepripustení akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere udáva, že sa nestotožnil s jeho argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Pri postupe podľa nariadenia je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý súdny proces a zásadu kontradiktórneho konania, najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia. Z článku 19 nariadenia vyplýva, že pokiaľ nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. Nariadenie nekladie žiadne prekážky v možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať procesnoprávne predpisy použiteľné v slovenskom právnom poriadku, predovšetkým aplikáciu znalostí určitých okolností súdu z jeho činnosti a zohľadnenie ochrany slabšieho v konaní, či ochrany dobrých mravov. Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, v znení neskorších predpisov, ako základný procesný predpis platný na území Slovenskej republiky dôkaznú povinnosť upravuje v ustanovení § 120, ktoré v tretej vete odseku 1 umožňuje súdu výnimočne vykonať aj iné než účastníkmi navrhnuté dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Úvaha týkajúca sa prieskumu uplatneného nároku s oporou v doloženej zmenke nemôže byť ovplyvňovaná povahou použitého procesného nástroja. Skúmanie prípadne absolútnej neplatnosti úkonu, ku ktorej súd pristupuje ex offo nie je nariadením vylúčená. Prvostupňový súd preto správne vykonal dokazovanie v súlade s ustanovením § 120 OSP, správne v súlade s ustanovením § 132 OSP vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania a vyhodnotil skutkový stav, na ktorý aplikoval správne ustanovenia zákona v správnej interpretácii. Odvolačný súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Prvostupňový súd svoje rozhodnutie založil na neplatnosti zmluvy o úvere pre hrubé narušenie rovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch. Zmluvu vyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon, z ktorého veriteľovi nemohlo vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky. Navrhovateľ tejto časti v dôvodoch odvolania neuviedol k právnomu posúdeniu veci nič, argumentoval len tým, že prvostupňový súd nemohol založiť svoj názor na skúmaní tohto právneho úkonu, ktorého nebol účastníkom konania a mal rozhodovať len na základe ním predloženej zmenky. Vzhľadom na vyššie uvedené, prijaté stanovisko NS SR v judikáte R 93/2015, odvolačný súd považuje tento odvolací dôvod za bezpredmetný.

Prvostupňový súd napriek tomu, že posúdil úverovú zmluvu ako absolútne neplatný právny úkon, na základe ktorého nemohlo dôjsť k vystaveniu zmenky, vyhodnotil za neprijateľné zmluvné podmienky týkajúce sa dojednania v časti bodu 17 všeobecných obchodných podmienok, pretože sa jedná o podmienku, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťala možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplata nepriemeranej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankcie spojenej s nesplnením záväzku (§ 53 ods. 4 písm. k/ OZ) a neprijateľnú podmienku podľa § 53 ods.4 písm. l/ OZ spočívajúcu v prenesení povinností dodávateľa niest' dôkazné bremeno na spotrebiteľa. Celú dohodu o vyplnení blankozmenky vyhodnotil ako neplatnú dohodu, preto pôvodnému reminetnovi vôbec nevzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich nemohol indosamentom previesť na žalobcu. Ďalej posúdil samotnú zmenku a dospel k záveru, že veriteľ ju podľa § 4 ods. 6 zákona o spotrebiteľských úveroch nemohol prijať ako zabezpečovaciu zmenku, pretože bola vyplnená podstatne vyššou sumou ako pripúšťalo zákonné ustanovenie, keď zmluvu vyhodnotil ako bezúročnú a bez poplatkov, preto zmenka mohla byť vystavená len na sumu istiny 400 eur a zákonného úroku z omeškania. Preto konanie veriteľa spočívajúce v prijatí zmenky prevyšujúcej zákonom prípustnú výšku považoval za výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi nepoživajúcim právnu ochranu. Navrhovateľ v odvolaní poukázal na zákon č. 258/2001 Z.z., ktorý pripúšťal vystavenie zmenky. Uviedol, že limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia a bolo pripustené vyplňať ich dodatočne po ich vystavení. V tejto časti od citoval celý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 43 CoZm 10/2013 z 21.11.2013, na záveroch ktorého založil svoje tvrdenie a uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 4 CoZm 3/2014 z 13.06.2014. Uvedené rozhodnutia nie sú záväzné, vyjadrujú názor dvoch senátov obchodných kolégií nesúladných s judikátom R 93/2015. Okrem citácií týchto rozhodnutí neuviedol, v čom nesúhlasí s rozhodnutím prvostupňového súdu, len z obsahu predložených rozhodnutí odvolačný súd vyvodil, že podľa názoru navrhovateľa prvostupňový súd bol

oprávnený skúmať len to, či zmenka obsahuje všetky náležitosti, ktoré sa musia pre jej platnosť zo zákona do nej uviesť. S uvedenými dôvodmi sa odvolací súd vypořiadal vo vyššie uvedených dôvodoch.

Z vyššie uvedených podstatných dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP tak, že v odvolacom konaní úspešnému odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože si právo na ich priznanie neuplatnil.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.